

Plenum

Torsdag 28.4.2016 kl. 16.06—20.01

2.1. Muntlig fråga om minister Toivakkas verksamhet i ett fastigetsplaceringsbolag (Antti Lindtman sd)

Muntligt spörsmål MFT 48/2016 rd

Muntlig frågestund

Talman Maria Lohela: Ledamot Lindtman.

Debatt

16.07 Antti Lindtman sd: Arvoisa rouva puhemies! Tiistaina tässä salissa käytiin kansanedustajien aloitteesta tärkeä keskustelu veroparatiiseja ja verovälttelyä koskien. Keskustelu on erittäin ajankohtainen. Panama-paperit ovat paljastaneet eliitin keskuudessa rehottavan moraalisen rappion verojen välttelyssä. Keskustelun kuluessa kansanedustaja Timo Harakka nosti esiin tärkeän kysymyksen, korkovähennyssäädökset, joihin jäi kiinteistöyhtiöiden osalta porsaanreikä. Tässä yhteydessä edustaja Harakka totesi, että ministeri Toivakkahan todisti sen olemassaolon perustamalla kiinteistösijoitusyhtiön Belgiaan. Ministeri Toivakka tässä keskustelussa kiisti olleensa mukana kiinteistöyhtiössä ja totesi, että hän ei ole ollut minkäänlaisissa järjestelyissä mukana. Nyt on kuitenkin käynyt ilmi, että edustaja Harakan tiedot pitävät paikkansa.

Arvoisa puhemies! Haluaisin kysyä ministeri Toivakalta: miten haluatte tänään kommentoida asiaa?

16.09 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Lenita Toivakka (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin kävimme tärkeästä asiasta keskustelua, ja tuossa keskustelun kuluessa kerroin sen asian, että vuonna 2007 perheyhtiö perusti holdingyhtiön, jossa itse olin hallituksen jäsenenä. Mutta se, mitä tuossa keskustelussa tai itse asiassa omassa puheenvuorossani halusin tuolloin kertoa, on se, että en ollut missään vaiheessa operatiivisessa toiminnassa mukana, en tekemässä päätöksiä tämän yhtiön perustamisesta. Mutta se, mitä haluan tässä vaiheessa nyt teille kertoa, arvoisa edustaja ja kaikki kansanedustajakollegani, on, että ymmärrän toki sen, että ollessani yhtiön hallituksessa jäsenenä kannan kokonaisvastuuta yhtiön toiminnasta, mutta tässä operatiivisessa päätöksessä liittyen tämän yhtiön perustamiseen en ole ollut mukana. Siitä tämä puheenvuoroni, jonka tiistaina täällä salissa käytin.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tästä aiheesta, ilmoittautumaan.

Punkt i protokollet PR 45/2016 rd

16.10 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä oli todellakin tärkeä keskustelu, joka tässä käytiin. Verovälttelyn kitkeminen on tärkeä asia, ja on erityisen tärkeää, että kaikki tekevät tässä oman osansa. On tärkeää isänmaan edun kannalta, että hallitus on aktiivinen tässä asiassa, ja erityisen tärkeää, että yksittäiset ministerit omalla esimerkillään osoittavat, että puheet ja teot ovat yhtä.

Arvoisa puhemies! Haluaisin kysyä vielä kerran ministeri Toivakalta, että nyt kun on käynyt ilmi, että se, mitä täällä tiistaina edustaja Harakka totesi, pitää paikkansa, että te olitte hallituksen jäsenenä tässä yhtiössä, kun tämä yhtiö perustettiin, niin onko jotain, mitä haluatte sanoa eduskunnalle, ja onko jotain, mitä haluatte sanoa edustaja Harakalle.

16.11 **Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Lenita Toivakka** (vastauspuheenvuoro): Tässä yhteydessä haluan ensinnäkin sanoa sen, kuten olen edustaja Harakalle jo aikaisemmin sanonut, että minä pyydän anteeksi ja pyydän koko eduskunnalta anteeksi sopimatonta kielenkäyttöäni täällä eduskunnassa tässä puheenvuorossani. Haluan myös kertoa sen, että olen pahoillani ja pyydän anteeksi sitä, että puheestani on moni saanut väärän käsityksen siitä, mikä on roolini tässä yhtiössä, joka perustettiin, ja ylipääntensä yrityksessä. Mutta sen haluan myös sanoa, että operatiivisessa toiminnassa, kuten silloin sanoin, en ole ollut mukana vuoden 2005 jälkeen, jolloin lopetimme kauppiaana. Siinä mielessä tässä päätöksenteossa en ole mukana, mutta haluan vilpittömästi pyytää anteeksi, kuten äsken asian ilmaisin.

16.12 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hienoa, että ministeri Toivakka on valmis pyytämään anteeksi eduskunnan edessä sekä käytöstään että asiasisältöön. Se on hyvä asia. Kuitenkin haluaisin täsmentää nyt, arvoisa ministeri, teidän puhettanne. Haluaisin kuulla vielä tarkemmin tuosta osakeyhtiöstä, että olenko ymmärtänyt nyt oikein, että te olette ollut osakeyhtiön hallituksen jäsen ja että teidän olisi pitänyt olla ainakin tietoinen siitä, jos ette ole päätökseen osallistunut, että tällainen yhtiö on perustettu. Tämän haluaisin tietää.

16.12 **Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Lenita Toivakka** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen siis ollut tämän yhtiön hallituksen jäsen vuoteen 2008 saakka. Yhtiö perustettiin 2007. Yhtiön perustaminen liittyy operatiiviseen toimintavaltaan. Tätä operatiivista toimintavaltaa käytti yhtiön toimitusjohtaja, ja itse en ole ollut missään vaiheessa tämän yhtiön operatiivisessa toiminnassa tai päätöksenteossa mukana, en sen vuoden 2005 jälkeen, jolloin lopetimme kauppiaana.

16.13 **Johanna Ojala-Niemelä sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Panaman paljastukset kertovat karua kieltä veroparatiisien ja veronkierron suuruusluokasta kansainvälisessä järjestelmässä. Valitettavasti tämä ilmiö on ulottanut lonkeronsa Suomeen asti. Viime päivinä olemme saaneet kuulla paitsi suomalaisten yhtiöiden veroparatiisiyhteyksistä myös kansalaisten osalta tästä menettelystä. Monesti tätä toimintaa harjoitetaan tytäryhtiöiden eli holdingyhtiöiden kautta, joilla ei ole juurikaan työntekijöitä tai varsinaista liiketoimintaa.

On selvää, että veroparatiisien vastainen taistelu ei ole helpoin mahdollinen tehtävä. Yhtä selvää on, että taistelu kannattaa ja siinä pärjätään, jos poliittista tahtoa on. Onko sitä vai eikö sitä ole? Nyt, kun koko maailma ja Eurooppa on herännyt tähän epäkohtaan ja on

Punkt i protokollet PR 45/2016 rd

momentum, aika toimia, niin kysyn teiltä, pääministeri Sipilä, mitä aiotte tehdä veroparatiisien kitkemiseksi. Tällä toiminnalla murennetaan (Puhemies koputtaa) hyvinvointiyhteiskuntamme pohja.

16.14 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin täällä on useaan kertaan todettu, hallitus tekee kaikkensa tämän asian kitkemiseksi. Me voimme tehdä monella rintamalla toimia kansallisesti. Nyt meillä on menossa EU:ssa useita toimia, joihin Suomi positiivisesti vaikuttaa, mutta kyllä tämä on myöskin arvovalintakysymys sekä kansalaisilta että yhtiöiltä, miten toteutetaan sitä verotuksen pääperiaatetta, että verot maksetaan sinne, missä tulos syntyy.

16.15 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pääministeri Sipilä on toivonut positiivisuutta keskustelussa, ja nostan yhden positiivisen asian alkuun esille. Teidän hallituksessanne ainakin kahdella ministerillä on kokemusta veroparatiisiyhtiöistä, ja tämä toivon mukaan helpottaa työtänne nyt, kun olette luvanneet puuttua tähän veroparatiisitoimintaan.

Arvoisa rouva puhemies! Tiistaina, kun täällä keskusteltiin, ministeri Toivakka samassa noin minuutin pituisessa puheenvuorossa antoi toisaalta väärää tietoa eduskunnalle ja samassa puheenvuorossa syytti vielä kahdesti kansanedustajaa valehtelusta. Tämä on nostattanut hyvin paljon tunteita, kun tiedetään, että aikaisemminkin ministeriaitiosta on tämän hallituksen aikana annettu väärää tietoa. Kysymykseni kuuluukin, pääministeri Sipilä: miten te nyt toimillanne palautatte tavallisten ihmisten uskon politiikkaan niin, että siihen, mitä ministeri sanoo, voidaan luottaa, ettei kansalaisten tarvitse joka kerta epäillä, pitääkö se, mitä ministeriaitiossa sanotaan, paikkansa?

16.16 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä kärjekäessä eduskuntaväittelyssä on ainakin osittain ymmärretty väärin, mitä tässä perustamisesta päättämiseksi on käytännössä tehty. Edustaja Harakka totesi, että ministeri Toivakkan todisti sen olemassaolon perustamalla kiinteistöyhtiön Belgiaan, ja ministeri Toivakka kiistää sen, että hän olisi henkilökohtaisesti ollut sitä perustamassa. Tämä on kai nyt se asian ydin, mistä keskustelemme. Ministeri Toivakka ei ole kiistänyt missään vaiheessa, etteikö hän ole ollut tämän suomalaisen yhtiön hallituksen jäsen ja sitä kautta juridisesti vastuussa tästä kysymyksestä. Hän on tämän todennut tämän päivän keskustelun perusteella jo syksyllä, kun tämä asia aikaisemmin oli esillä. Eli minä toivon, että me kaikki pystymme käsittelemään tämänkin asian pragmaattisesti. Se on selvä asia, että sen, mitä täältä sanotaan, pitää pitää paikkansa, vaikka välillä tämä keskustelu meillä on kiivastakin.

16.17 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri on aivan oikeassa siinä, että tämä on arvovalintakysymys, ja kyllä hallituksella on erittäin kova näytön paikka, mitä tulee sen todistamiseen, että hallitus myöskin suhtautuu vakavuudella verovälttelyyn ja veroparatiiseihin. Ministerit ovat jo kahdesti puhuneet muunneltua totuutta eduskunnalle, ja molemmilla kerroilla se on liittynyt juuri verovälttelyyn. Arvoisa pääministeri Sipilä, milloin tämä hallitus aikoo ryhtyä konkreettisiin tekoihin tämän ongelman kitkemiseksi? Milloin tuotte toimenpideohjelman harmaan talouden torjumiseksi eduskuntaan, ja tuleeko se myöskin sisältämään esityksiä laillisen verovälttelyn eli aggressiivisen verosuunnittelun suitsimiseksi?

Punkt i protokollet PR 45/2016 rd

16.18 **Valtiovarainministeri Alexander Stubb** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mehän kävimme hyvän keskustelun tiistaina kahdesta kokonaisuudesta, ensimmäinen harmaa talous ja toinen verovälttely, ja siinä keskustelussa me kävimme seikkaperäisesti läpi ne toimet, joita hallitus on tehnyt ja tekee. En niitä tässä vaiheessa toista, mutta harmaan talouden puolella, josta myös vastaa sisäministeri Orpo, on kuusi toimenpidettä ja sitten veron kiertämisen ja aggressiivisen verosuunnittelun kohdalla myös kuusi toimenpidettä. Tässä jälkimmäisessä — josta varmasti keskustelu jatkuu nimenomaan Panama Leaksin takia — meidän keskeisistä toimintakentistämme, joissa me tällä hetkellä olemme etunenässä, yksi on OECD ja 15 BEPS-toimenpidettä ja toinen on Euroopan unioni ja nimenomaan siinä kokonaisuudessa ATAD-direktiivi, jossa on viisi keskeistä toimenpidettä. Tässä olemme etunenässä.

16.19 **Matti Vanhanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näissä viime viikkojen ja viime kuukausien keskusteluissa on tullut se mielikuva, että tähän veroparatiisitoimintaan ollaan vasta nyt heräämässä. Muistan itse vuodelta 2009 erään huippukokouksen — finanssikriisijaloilta — jolloin käytiin syvää keskustelua siitä, millä tavalla saadaan päättymään eurooppalaisten pankkien yhteistyö niiden veroparatiisimaiden kanssa, jotka eivät suostu yhteistyöhön. Ja sen jälkeen on tehty valtavan paljon kansainvälistä yhteistyötä tämän ongelman kitkemiseksi. Oikeastaan kysyn valtiovarainministeriltä: mitkä näette nyt vielä, ikään kuin sopimattomien asioiden jälkeen, lisäaskelina, jotka pitää kyetä ottamaan?

16.20 **Valtiovarainministeri Alexander Stubb** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todellakin meillä on EU:ssa tällä hetkellä tammikuussa ulos tullut kokonaisuus veronkierron vastaisesta toimenpidepaketesta, ja siinä on viisi keskeistä aloitetta: 1) ehdotus verojen kiertämisen estämisestä koskevaksi direktiiviksi, joka kulkee nimellä ATAD; 2) suositus verosopimukseen liittyvistä kysymyksistä; 3) ehdotus direktiiveiksi, joilla pannaan täytäntöön G20-ryhmän ja OECD:n maakohtainen raportointijärjestelmä; 4) tiedonanto ulkoisesta strategiasta; 5) komission yksiköiden valmisteluasiakirja, jossa esitetään tarkempi analyysi näiden aloitteiden tueksi.

Toki käymme myös keskustelua tämän lisäksi vaikkapa maakohtaisista mustista listoista ja julkisesta raportoinnista, ja Suomi tulee olemaan tässä keskustelussa etunenässä. Jos ja kun pääomat tässä maailmassa ja Euroopassa liikkuvat vapaasti, se tarkoittaa myös sitä, että tietojenvaihtoa tällä saralla pitää parantaa, jotta verotuloja voidaan kerätä.

16.21 **Timo Harakka sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! En ollut aikonut käyttää tässä keskustelussa puheenvuoroa, sillä nämä kaksi päivää ovat olleet hyvin raskaita, mutta on pakko puuttua, koska toisin kuin pääministeri Sipilä sanoi, ministeri Toivakka ei tuossa tiistain puheessaan maininnut sitä, että hän oli tämän yhtiön hallituksen jäsen. Hän korosti silloin, että hän ei ollut operatiivisissa tehtävissä, ja hän on korostanut tätä myöskin tänään, vaikka se ei ole lainkaan olennaista tässä asiassa.

Osakeyhtiölain 6 luvun 17 §:ssä rajataan toimitusjohtajan eli operatiivisen johdon valtaa. Toimitusjohtaja ei voi yksin perustaa yhtiötä, vaan siihen tarvitaan hallituksen päätös tai vähintään tietoisuus. Vain hallituksen jäsen on se, joka oikeasti perustaa yhtiön hallituksena. Näin ollen tässä koko ajan mennään epäolennaisuuteen ja siihen, että hän ei

Punkt i protokollet PR 45/2016 rd

vieläkään tunnusta tässä reilusti sitä vastuuta, joka hänelle kuuluu, ja olen siitä hyvin pahoillani.

Puhemies Maria Lohela: Tästä ei kukaan löytänyt kysymystä.

16.22 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Verorikskonnan arin paikka on hänen lompakkonsa. Tältä kannalta on äärimmäisen tärkeää, että se rikoshyöty, joka vero- tai muulla talousrikoksella tai vaikka huumerikoksella on saatu, pystytään saamaan takaisin yhteiskunnalle. Tältä kannalta erittäin tärkeä oli se hallituksen esitys, jossa suomalaisen oikeusjärjestelmään tuodaan rikoshyödyn takaisinsaannissa poikkeuksellisissa tilanteissa niin sanottu käännetty todistustaakka. Eli syyttäjän ei tarvitse pystyä kaikissa tilanteissa osoittamaan, mistä se omaisuus on rikolliselle tullut, vaan rikollisen pitää osoittaa, että se on laillisesti hankittu. Tämä hyväksyttiin eduskunnassa tiistaina. Valitettavasti kukaan — yksikään — opposition edustaja, joka täällä sanoo, että hallitus ei ole tehnyt mitään, ei ollut tuolloin paikalla. Kysyn ministeri Lindströmiltä: tiedätekö, milloin tämä tärkeä uudistus tulee voimaan?

16.23 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Zyskowicz osuu asian ytimeen. Nimenomaan näillä käytännön toimenpiteillä päästään puuttumaan tähän. Rikoshyödyn menettäminen on iso asia. Ja ihan totta: tällä pannaan nyt sitten täytäntöön tämä EU-direktiivi tästä rikoshyödyn jäädyttämisestä ja tuomitsemisesta menetetyksi. Mutta sitten lisättiin tämä säännös tästä käännetystä todistustaakasta, ja se on erittäin merkityksellinen ennen muuta näitten talousrikosten tutkinnassa. Kuten lakivaliokunta on mietinnössään todennut, käännettyllä todistustaakalla voidaan puuttua nykyistä tehokkaammin tilanteisiin, joissa ryhdytään peittelemään rikoshyödyn jälkiä ja omaisuuden alkuperää siirtämällä sitä monimutkaisten järjestelyjen avulla esimerkiksi veroparatiiseihin. Kysytte, koska tämä tulee voimaan. Niin pian kuin mahdollista, on vastaukseni. (Ben Zyskowicz: Hyvä!)

16.24 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin, elämme vaikeita aikoja taloudellisesti, ja se tarkoittaa sitä, että monesta joudutaan tinkimään. Tämä ulottuu niin lapsiperheisiin, eläkeläisiin kuin työttömiinkin, ja on aika kovia leikkauksia eduskunta osaltansa viime vuoden aikana ja tänä vuonnakin päättänyt. Silloin tulee tietysti iso kysymys, miten verot kootaan niin, että kaikki ovat mukana verojen maksussa — ettei käy niin, että sitten kun osa välttää, taakka muodostuu niille, jotka maksavat, entistä kohtuuttomammaksi. Ja tähän kiinnostaa kansalaisia.

Nyt olen vähän hämilläni tämän keskustelun johdosta kuunneltuani ministereiden vastauksia ja myös, pääministeri Sipilä, teidän vastaustanne: miten te suhtaudutte ministeri Toivakan lausuntoihin sekä tiistaina että tänään täällä. Siis onko tässä teidän mielestänne, pääministeri Sipilä, hallituksella aihetta ehkä kertaalleen vielä vetäytyä ja miettiä tämä hallituksen linja myös omien ministereidensä osalta suhteessa siihen, miten verojen kanssa toimitaan?

16.25 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä ei ole kyllä mitään epäselvää, etteikö hallitus toimisi ja tekisi kaikkensa sen eteen, että verojen kertymä on niin suuri kuin mahdollista. Siinä työssä harmaan talouden torjunta ja esimer-

Punkt i protokollet PR 45/2016 rd

kiksi sen estäminen, että veroparatiisiyhtiöitä käytetään verojen välttelyyn, on keskiössä. Teemme kaikkemme siinä EU-tasolla ja kansallisella tasolla ja tulemme myöskin valtion omistajaohjausstrategian julkistamisessa osoittamaan sen, kuinka me teemme myöskin valtionyhtiöistä esimerkin näissä toiminnoissa.

Se, mitä täällä ministeri Toivakka on sanonut tiistaina, minusta on aika tarkkaan käsitelty. Tässä on puolin ja toisin ymmärretty asiaa osin väärin, ja ministeri Toivakka on selkeästi sanonut sen, (Paavo Arhinmäki: Mikä on toinen puoli?) että hän on juridisesti vastuussa tästä päätöksestä, vaikka se ei tullut juuri tässä vastauksessa tiistaina esille. Mutta hän on kertonut sen tänään, hän on kertonut myöskin syksyllä, että hän on juridisesti vastuussa päätöksistä.

Frågan slutbehandlad.